

Ресурсен център Европа

С подкрепата на
програма "Еразъм+"
на Европейския съюз

13 март 2021

БЪЛГАРИЯ И ЕС – ВАЖНИ ДАТИ

BULGARIA AND THE EUROPEAN UNION – IMPORTANT DATES

д-р ГЕРГАНА РАДОЙКОВА

Катедра „Политология“,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Abstract

Bulgaria's accession to the European Union is the key event of the early 21st century, which for decades to come shall determine the processes taking place in the country, as well as its relations with other countries around the world.

This article traces the most important facts and dates from Bulgaria's path to EU membership.

Бих искал да потвърдя пред този висок форум нашата решимост да следваме пътя на интеграцията с Европейския съюз и реализирането на общите европейски ценности. Това е първостепенен приоритет на българската политика.

*29 януари 1997, Петър Стоянов,
Президент на Република България (1997-2002)
слово при посещението му в Европейски парламент*

Пътят на България към пълноправно членство в Европейския съюз е дълъг и изпълнен с много предизвикателства. Неговото начало съвпада с дълбоките и фундаментални промени, които настъпват в българското общество в края на 80-те години на миналия век. Тогава страната ни се откъсва от влиянието на Източния блок и тоталитарния режим и поема по демократичен път, свързан с евроатлантическа интеграция.

Повече от 17 години са нужни на страната ни отново да стане част от голямото европейско семейство, но българските граждани и политическият елит следват неотклонно тази цел, ясно декларирайки решимостта на България да участва в осъществяването на идеята за обединена Европа, Европа на мира, просперитета и социалната справедливост.

Началото – от установяване на дипломатически отношения между България и Европейските общности до началото на преговорите за членство (1988 – 1998)

Дипломатическите отношения между Европейските общности и България са установени през 1988 г., а през май 1990 г. е подписано **Споразумение за търговия и търговско-икономическо сътрудничество**.

Важно е да се отбележи, че присъединяването на България към Европейския съюз е цел на всички правителства от 1990 г. насам.

Европейското споразумение за асоцииране бе подписано на **8 март 1993 г.** и влезе в сила на **1 февруари 1995 г.** То осигурява рамка за развитие на задълбочен политически диалог и изграждането на зона за свободна търговия, обхващаща търговията между България и Европейските Общности.

Подготовка и преговори за членство (1998 – 2005)

Молбата на България за членство е **подадена на 16 декември 1995 г.** В Меморандума на правителството, който придружава молбата, се казва следното: *"Членството на България в Европейския съюз е стратегическа цел, която отразява националните интереси на държавата. То ще доведе до консолидиране на резултатите от демократичните реформи, извършени от началото на 90-те години, до политическо признание за техния успех и ще бъде важен фактор за икономическото развитие на страната. Стабилизирането на демокрацията и утвърждаването на пазарната икономика в България е в интерес както на страните от нашия регион, така и на цяла Европа и ще повиши сигурността и стабилността на континента."*

На 16 юли 1997 г. излиза становището по молбата на България за членство, според което България не е достатъчно готова да започне преговори за присъединяване.

На 12-13 Декември 1997 г. Европейският съвет в Люксембург взима решение да започне преговори за присъединяване с Унгария, Полша, Естония, Чехия, Словения и Кипър.

Едновременно с това решава подготовката за преговори с България, Латвия, Литва Словакия и Румъния да се ускори чрез аналитичен преглед на законодателството.

На 30 март 1998 г. на срещата на Министрите на външните работи на петнадесетте държави членове на Европейския съюз и десетте страни кандидати от Централна и Източна Европа и Кипър са приети конкретни **Партньорства за присъединяване за подпомагане на страните кандидати в подготовката им за членство.** По-късно България представя първия вариант на своята

Национална програма за приемане на европейското законодателство.

През март 1999 г. Съветът на министрите на ЕС възлага на Европейската комисия да започне преговори с асоциираните държави. България ползва средства по т.нар. предприсъединителни фондове - PHARE, ISPA, SAPARD¹.

Първата междуправителствена конференция, на която официално се слага начало на преговорния процес за присъединяване на България към ЕС, се състои на **15 февруари 2000 г.**, по време на португалско председателство на Съвета на Европейския съюз.

На конференцията присъстват португалският министър Хайме Гама, комисарят по разширяването Гюнтер Ферхойген, както и и министърът на външните работи на България, Надежда Михайлова.

Голям успех за България е решението на Съвета на министрите по правосъдие и вътрешни работи на ЕС в края на 2000 г. за изваждане на България от т.нар. негативен визов списък "Шенген". Считано от 10 април 2001 г. за българските граждани отпада изискването за визи в ЕС.

- Шенгенското споразумение е договор между държави от Европа за премахване на граничния контрол на вътрешните граници и за изграждане на единна визова система. Подписано е на 14 юни 1985 г. на борда на кораба „Принцеса Мария-Астрид“, в Шенген, Люксембург (град край границата с Франция и Германия) между 5 от тогавашните 10 държави членки на Европейската общност: Франция, Германия, Белгия, Нидерландия и Люксембург.

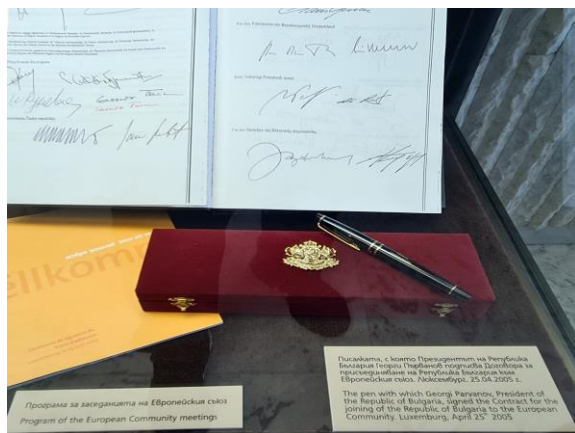
¹ Програма **PHARE** е предприсъединителен финансов инструмент на Европейския съюз (ЕС) за сътрудничество със страните от Централна и Източна Европа, при подпомагане на прехода им към пазарна икономика и присъединяването им към ЕС.

Програма **SAPARD** е специална програма за присъединяване в областта на земеделието и развитието на селските райони. Помощта по линия на Програма САПАРД е насочена към модернизиране на земеделските стопанства и хранително-вкусовата промишленост, както и към цялостно модернизиране на селското стопанство.

Програма **ISPA** се фокусира основно върху инфраструктурни мерки за околна среда и транспорт

През декември 2004 г. Европейският съвет в Брюксел потвърждава приключването на преговорите за членство с България.

Договор за присъединяване на България към ЕС

Договорът за присъединяването на България към ЕС е подписан на **25 април 2005 г.** от министър-председателя Симеон Сакскобургготски и президента Георги Първанов, по време на Люксембургското председателство на Съвета на ЕС.

"Договорът за присъединяване на България към Европейския съюз (ЕС) е най-добрият договор, под който български държавници са поставяли подписите си", каза президентът. По думите му присъединяването на България към ЕС не бива да се възприема в консумативния му смисъл, а като получаването на възможности, лостове и механизми, които българите ще използват.

Министър-председателят Симеон Сакскобургготски пък сравнява деня на подписването с Независимостта и Обединението на България.

От април 2005 г. до решаващия доклад на Европейската комисия от септември 2006 г. европейската интеграция претърпя драматично развитие. В договора е записано, че ако страната ни не изпълни изискванията на ЕС, членството може да се отложи с една година или да бъдат наложени тежки ограничения..

На 25 октомври 2005 г. Европейската комисия представя първия мониторингов доклад за България. В него се посочва, че страната успешно покрива политическите критерии за членство и е постигнала "задоволително ниво" на постигане на изискванията на ЕС.

ЕК настоява за задълбочени реформи в администрацията и засилването на местното и регионалното самоуправление. Подчертава се необходимостта от

реформа в досъдебното производство, липсата на отговорност и отчетност на системата като цяло. Докладът отчита слабите резултати в борбата с корупцията, по-точно в разследването и на високите нива в държавната администрация. Авторите на доклада подчертават своята загриженост от този проблем.

На 16 май 2006 г. председателят на Европейската комисия обявява, че България и Румъния трябва да довършат реформите до 1 октомври 2006 г., за да се присъединят към ЕС на 1 януари 2007 г.

На 26 септември 2006 г. Европейската комисия обявява, че препоръчва приемането на България в ЕС от 1 януари 2007 г. Европейската комисия обяви, че може да прибегне до задействане на предпазните клаузи и ще блокира структурните и селскостопанските фондове, ако двете страни не успеят да изпълнят изискванията на ЕС. Като причина за това председателят на Европейската комисия Жозе Мануел Барозу и комисарят по разширяването Оли Рен подчертават тревогата относно корупцията и организираната престъпност в България.

Заключението на ЕК е, че България и Румъния все още не са постигнали достатъчно напредък в областта на съдебните реформи, корупцията и борбата с организираната престъпност. Ето защо Комисията създава т.нар. **Механизъм за сътрудничество и проверка**. Той представлява мярка за подпомагане на двете страни да наваксат с реформите след 1 януари 2007 г., вече като част от ЕС.

Г-жа Меглена Кунева, министър по европейските въпроси на България за периода 2002 – 2006 г. споделя три основни извода от участието си в ключовата фаза на преговорния процес:

- ✓ Ние, българите, можем да работим в екип.
- ✓ Можем да се обединяваме не срещу враг, а за да достигнем

мечтите си. Заедно. И ги достигнахме.

- ✓ Когато сме обединени като българи, сме непобедимо убедителни в договорите си и навън.

1 януари 2007 г. – Пътят към ЕС вече започва от България

България става пълноправен член на Европейския съюз на **1 януари 2007 г.**

14 години по-късно можем убедено да твърдим, че това е най-големият успех в най-новата история на нашата държава, постигната цел, която е преследвана неотклонно близо 25 години.

Много важен момент за приноса на нашата страна за развитието на ЕС е поемането за пръв път на **Председателството на Съвета на ЕС (януари-юли 2018 г.)**. Това е задача за всяка държава членка, за период от 6 месеца. Като председател на Съвета на ЕС България беше основен двигател на задачите от дневния ред на Съюза, съчетавайки ролята на честен посредник, политически лидер, представител и координатор.

Неслучайно страната ни избра за мото на Председателството изречението **„Съединението прави силата“** (United we stand strong). То е записано и на сградата на Народното. България показва решителност да работи за единство както между държавите членки, така и между европейските институции.

Твърде често хората възприемат принадлежността ни към ЕС като даденост, но малко от тях си представят, че в определени моменти е било възможно членството ни да се забави или изобщо да не се случи. Днес нашата страна е

представена във всички институции на ЕС и участва в процеса на вземане на решения на много нива. Ние сме част от голямото европейско семейство, със всички предимства и предизвикателства, които произтичат от този факт.